

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Jof'a si Dumineca.

Prețulu abonamentulu:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu s'eu
28 franci.

Anulu XLII

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunțurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 67.

Joi, 23 Augustu | 4 Septembre

1879.

Brasiovu, 22 Augustu / 3 Septembre.

Terminulu ce a fostu datu guvernulu romanu spre a face pregatirile necesare si spre a prepara terenulu pentru o solutiune multiamitoare a fatalei cestiuni evreesce se finesce si peste puține zile reprezentantii natiunei voru trebui se se pronuntie definitivu. Ministrulu-presiedinte Bratianu, ministrulu de justitia Stoloianu si presidintele Camerei C. A. Rosetti s'au reintorsu din strainatate la posturile loru si in septeman'a acést'a se stépta se sosésca si ministrulu de esterne Boerescu, din misiunea s'a pe lónga marile poteri.

Ce veste va aduce d. Boerescu Romaniloru? Succesua se cástige pe marile poteri pentru programulu seu, ori cá rezultatulu misiunii sale este negativu? Dupa câte amu aflatu póna acuma despre primirea ce a avut'o d. Boerescu pe la cabinetele europene si despre dispositiunea in care a gasitu pe colegii sei dela afacerile esterne ale marilor state nu ne potemu promite multu, nu potemu sperá cá respunsulu ce 'lu va dá Camereloru va fi satisfacétoriu.

D. Boerescu ce e dreptu a fostu primitu pretutindeni in modu distinsu, cumu s'a si caduutu, dér' cu o recéla, care a trebuitu se'lu convinga cátu de puçinu póte asteptá Romani'a dela amicitia celor mai multe din marile poteri in dilele aceste grele. Póte cá comitele Andrásy, care se imprietenise cu d. Boerescu inca de pe timpulu candu a incheiatu cu densulu cunoscut'a conventiune comerciala, se fi adresatu colegulu seu romanu cuvinte cálduróse si amicabile, cu deosebire intr'unu momentu, candu semtiea, cá i sunt numerate dilele, câte va mai stá la putere, — despre amicitia sincera a Austro-Ungariei inse anevoie l'a potutu convinge. Asemenea, credemu, cá nu l'au potutu convinge barbati de statu russi despre „nestramutat'a“ bunavointia a Tiarului, cu tóte, cá se sustiene, cá cea mai buna primire a avut'o d. Boerescu la Petersburg.

Se vede, cá d. Boerescu a pusu o deosebita greutate pe intalnirea s'a cu ministrulu de esterne alu Franciei Waddington. Acést'a a primitu pe ministrulu romanu cu-o amabilitate deosebita, propria numai francesulu, dér' si elu pare cá i-a repetitu numai refrenulu: cá nu se póte face multu pentru Romani'a, deórece art. 44 alu tractatulu dela Berlinu si marele „Mufti“, care pretinde a veghiá asupra fidelei sale esecutari, nu admite o alta interpretare, decâtu, care este mai aprópe de dorintiele „Aliantiei israelite“.

„Antegard'a tieriloru latine in estremulu Orientu, Romani'a, care si-a pastratu limb'a si moravurile in mediulocu ostilitátloru slave, ungueresce, germane si musulmane si-le vede amenintiate astadi priutr'o invasiune germana. Acést'a invasiune se stracóra pe nesemtite din orasie la sate, din sate in catunuri. Imigrantii nu voiescu nume romanesci, nu voiescu nici moravuri, nici limb'a poporulu cu care locuiescu. Si fiindu-cá acesti germani apartienu religiunei israelite se pretinde a se face o cestiune nationala, o cestiune de umanitate. . .“

Cu aceste cuvinte redica diuarulu parisianu „Courrier du soir“ vélulu de pe pretins'a fidelitate a cancelariulu Bismarck cátra tractate, pe care densulu le crede neviolabile atunci candu acést'a convine interesselor sale. Probabilu cá d-lui Boerescu i-a succésu a indemná pe d. de Waddington cá se intravina in favorulu Romaniei la d. de Bismarck. Aveav'a acést'a interventiuene rezultatulu doritu?

Nu este greu a prevedé cá d. de Bismarck anevoie va cedá in favorulu Romaniei. Vointia lui de feru, cu care amenintia nu de multu unu organu romanu pe intransigenti, póte se devina in adeveru sub impregiarile actuale fatale pentru Romani'a.

Multu mai greu este a sci care va fi póna la finitu atitudinea Camereloru si ce va urma déca aceste voru respinge orice proiectu mediulocitoriu, admittiendu numai si numai impamentenirea individuala, nu si cea dupa liste nominale séu dupa clase si categorii.

Mai multe diuare au facutu o comparatiune intre misiunea d-lui Thiers din 1870 si intre cea de astadi a d-lui Boerescu. In adeveru atunci cá si acuma s'a tractatu de-o cestiune de existentia nationala.

Thiers n'a reusitu la 1870 si se pare, cá d. Boerescu a avutu aceeași sörte. Francesii inse — acést'a nu trebuie se-o uitamu — au sciutu se braveze nefavorulu timpiloru acelora prin jertfele ce le-au adusu pe altariulu patriei. Fivoru petrunsi si Romanii de marea insemnatate a momentulu, care recere dela ei inainte de tóte, cá se procedá cu totii in cea mai strinsa unire? Se speramu, cá „intrigele deplorable si scopurile culpabile ce se urmarescu, la adapostulu cestiunii Evreiloru“ voru fi nimicite de puternic'a suflare a spiritulu conservarii nationale.

Cronic'a evenimenteloru politice.

Opositiunea in contra ministerulu Taaffe cresce pe di ce merge si devine amenintiatóre cu tóte cá comitele Taaffe insusi a evitatu totu ce ar' fi potutu se alarmeze pe Nemti si pe Unguri. Nemtii decembristi din Austria, a caror'a partida se risipise in mai multe fractiuni, facura o incercare spre a se reculege si a luá o positiune seriósá façia de noulu ministeriu. Deputatii decembristi se hotarira a convocá o conferentia a partidei in Linz. In conferentia preliminará se alese unu comitetu pentru redactarea unei resolutivni, in care se se constate ingrijirile, de care este petrunsa partid'a decembrista in façi'a noiei situatiuni. Cu ocasiunea acestei conferentie accentuá Dr. Herbst, cá este necesitate eá partid'a decembrista se fia unita si nu divisata in fractiuni. Desi, dise elu, aceste fractiuni nu sunt intielese in tóte, dér' in unele cestiuni capitale nu esista intre ele nici o diferentia de opiniuni; se observamu dér' si noi tactic'a altoru partide, si se pasimu acuma in unire façia de noulu ministeriu, cáci astadi periculu este mai mare decâtu a fostu sub ministrii Hohenwart si Potocki; atunci membri cabinetulu nu erau partizani atátu de pronuntiatu cá cei actuali.

Atitudinea Nemtiloru austriaci prepara comitelu Taaffe nu puçina grige, deórece planulu seu erá de a procedé atátu de linu, încátu se nici nu se semtiea, cá scopulu seu este preschimbarea sistemulu actualu. Acuma, dupa cumu se anuntia, respandesce comitele Taaffe, cá ministerulu va procedé strictu constitutionalu, cá va intrebuintiá influinti'a s'a spre reducerea cheltuieliloru ce se facu pentru armata (o dorintia generala a Nemtiloru), cá cele doue portofoliuri, ce nu sunt inca date, le reserva pentru membrii partidei decembriste si cá nu voiesce a dá nici unei nationalitati séu fractiuni politice unu premiu pentru intrarea in Reichsrath. Aceste, asigurari serie unu corespondentu alu lui „Pester Lloyd“, sunt prea frumoše, dér' cestiunea principala este si remane, cá óre amicii comitelu Taaffe, clericali si nationalii, i voru concede a esecutá in fapta acea programa. Fric'a de clericali si nationali, la spatele carora se dice, cá pândesce reactiunea, este inca atátu de mare, încátu nici atitudinea cea mai leala a noulu ministeriu nu póte se delature neincrederea ce o au dualistii in intentiunile lui. Spre completarea linistiriloru de mai susu comunica „Pester Corresp“ unele asertiuni ce dice, cá le-ar' fi facutu comitele Taaffe cu privire la relatiunile sale cu Ungurii.

„. . . Iritatiunea diuareloru ungare — se fi disu comitele Taaffe — causata de alegerile din Cislaitania, s'a asiediatu acuma. Acést'a este a

se atribuí in prim'a linea ministrulu Tisza. Intre mine si ministerulu unguerescu esista cea mai buna intielegere. Acestui din urma nu-i pasa de aceea, ce facemu noi cu Boemi'a, (?) tocmai asia cumu nu ne pasa noue ce face Ungari'a spre esemplu cu Croati'a. Problem'a nóstra va fi de a ne intielege in cestiunile comerciale si de vama; afacerile intierióre avemu se le regulamu inse noi insine independentu unulu de altulu. Eu n'am influintiatu nouele alegeri nici cátu de puçinu si déca au esitu asia sunt numai decembristii de vina. Noulu ministeriu austriacu si-a pusu de problema regularea relatiuniloru din intru ale tieriei pe cale constitutionala si speréza, cá maiortatea parlamentulu ilu va sustiené in acést'a nisuintia.“ — Déca Taaffe s'a esprimat in adeveru astfelu, apoi a voitu prin acést'a in prim'a linia numai se linistéscá pe Unguri, cá se nu-i faca greutati. Comitete Taaffe se vede, cá este unu aderinte alu proverbiulu: Cu incetulu se face otietulu.“

Parol'a cea mai noua este, cá comitele Andrásy mai remane inca cátuva timpu in postulu seu, póna ce se voru aplaná doue cestiuni capitale si adeca: cestiunea regularii fruntarieloru dintre Muntenegru, Turci'a si aceea a Arab-Tabiei. Cestiunea din urma cu deosebire — scrie „N. W. Tgbl.“ — forméza tocmai acuma obiectulu unei controverse serióse intre Russi'a si puterile europene. Precumu se scie, ocupara Romanii in primavér'a trecuta Arab-Tabi'a pe inaltimea dela Silistri'a. Russii pretinsera acestu fortu pentru Bulgari'a si amenintiará cu intrebuintiarea fortiei armate, dupa care amenintiare Romanii se retrasera din fortu, dér' se adresara totodata la marile poteri rogandu-le a intervení in acést'a afacere. Abia inainte cu câteva zile a venitu guvernulu russescu cu proiectulu, cá se se incredintieze resolvarea cestiunii acesteia a Arab-Tabiei comisiunei pentru regularea fruntarieloru serbesci, totodata Russi'a persista in pretensiunea s'a, cá comisiunea se ié decisiunile cu unanimitate de voturi. Austro-Ungari'a si Angli'a au declarat, cá nu potu acceptá acelu proiectu nici pentru aceea, fiindu-cá Serbi'a nu este de locu interessata la acést'a cestiune. Russi'a a anuntiatu in urm'a acést'a unu nou proiectu de solutiune, care se astépta acuma.“

„Comitele Andrásy, continua „N. W. T.“, este atátu de versatu in tóte detailurile diferentiloru pendente, încátu crede, cá se mai conduca afacerile póna la aplanarea loru. Aceea, cá óre Russi'a va fi mai multu séu mai puçinu aplecata a resolva aceste diferentie, nu va remané dér' fara nici o influentia asupra terminulu numirei formale a succesorulu comitelu Andrásy. De altmintrea se crede in cercurile bine informate politice cá noulu ministru de esterne va fi numitu cam intre 15 si 20 Septembre.“ —

Ocuparea Novibazarulu este decisa. Comisiunea pentru recunóscere a trecut in 30 Aug. st. n. pe la Visegrad si Ciainica fruntari'a bosniaca si a inaintatu pe teritoriulu Simului. Comisiunea a fostu escortata de 24 calareti turci si de o jumetate compania infanteria turcésca. Dupa reintórcerea comisiunei voru intrá trupele in Novibazar. Se crede cá intrarea va avé locu intre 6 si 8 Septembre.

„Agentiei Havas“ din Romani'a i se telegraféza dela Parisu 30 Aug.: „D. Boerescu s'a intorsu dela Dieppe, unde a avutu o intrevedere cu marchisulu de Salisbury. Astadi ministrulu romanu are o noua conferentia cu d. Waddington. In caletori'a s'a la Berlinu d. Sturdza propusese in numele guvernamentulu esecutiunea articolulu 44 din tractatulu dela Berlinu prin emanciparea Israelitiloru dupa cerere individuala, dér' Germani'a si dupa densa Angli'a, Françi'a si Itali'a au declarat, cá nu voru considerá artic. 44, cá strictu esecutatu, de cátu atunci, candu Camerele romane voru votá emanciparea

colectiva a catorva clase de israeliti nascuti in Romani'a. Astadi d. Boerescu cere, ca emanciparea Evreiloru, cu dreptulu de a deveni cetatiani romani se se faca dupa liste nominale, nu dupa categorii, deoarece acestu proiectu va trebui se impace cerintele poteriloru cu dificultatile locale, produse de acest'a cestiune. Se asigura, ca d. ministru alu afaceriloru straine din Romani'a va present'a cabineteloru europene unu memoriu in acesta privintia."

"A surprinsu" — scrie „National-Ztg.“ din Berlin — „ca ministrulu romanu Boerescu nu a fostu primitu in Berlinu nici de cãtra imperatulu nici de cãtra secretariulu de statulu la afacerile esterne. Scirea, ca i s'ar' fi refusat' o audientia este falsa. Se dice inse ca ministrulu i s'a datu se cunõsca in Petersburg, ca in Berlinu nu põte cont'a la o spriginire a cererei sale privitoare la modificarea tractatulu dela Berlin. In urm'a acesta ministrulu se fi preferitu a merge mai antaiu la Paris si a indemn'a pe ministrulu de esterne francesu, ca se intrevina la Berlin cu influint'a s'a in favorulu propuneriloru romane. La tota intemplantia va mai incerc'a d. Boerescu inainte de reintõrcerea s'a a motiv'a si aper'a dorintiele guvernulu seu in Berlin."

Se pare ca d. Boerescu a reesitu macaru in parte a castig'a pe d. Waddington pentru ideile sale cãci „Journal des Dãbats“ d'a espressioni sperantiei ca Romani'a va tien'e sãma de dorintiele poteriloru in solutiunea ce va d'a cestiunei israelite; in acelasu timpu inse crede ca si poterile voru tien'e Romani'e sãma de greutãtiele ce ar' present'a pentru tiera executarea imediata si deplina a art. 44 din tractatulu dela Berlin.

Totodata se telegrafãza dela Paris ca pretinsele conversatiuni atribuite dlui ministru de esterne alu Romani'e de cãtra unele diure straine sunt absolutu neesacte. D. Boerescu a tãnutu pretutindenea acelasu limbagiu fara variare si cuvintele espuse diferiteloru cabinetu europene, pe cari le-a visitatu cu scopu de a sprigini sistemulu seu, voru fi consemnate intr'unu memoriu.

„Politische Correspondenz“ publica o scrisõre ce a primit'o dela Bucuresti cu dat'a 26 Augustu, din care estragemu urmatõriile: . . . „Dela succesele, ce a eluptatu d. Boerescu pe la cabinetele europene va depinde, ce proiectu va asterne guvernulu Camerelor in cestiunea Evreiloru. Despre aceste succese circulãza multe versiuni. In cercurile bine informate se sustiene, ca Boerescu ar' fi dobãnditu la Vien'a si la Berlinu concessiuni intr'atãta, incãtu adeca s'ar' fi acceptatu cea mai mare parte a programulu seu privitoriu la executarea art. 64 alu tractatulu dela Berlinu. Cu deosebire se dice, ca d. Boerescu ar' fi dobãnditu la Berlinu mai mari concessiuni, ca ministrulu de finance Sturdza, care fusese inaintea lui in misiune acolo. Intr'aceea inse se põte constat'a, ca numerulu intransigentiloru, adeca alu acelora, cari nu voiescu se scie decãtu de impamentenirea individuala, s'a inmultitu atãtu in Camera, cãtu si in Senatu asia, incãtu cabinetulu Bratianu nu va pot'e cont'a in nici un'a din ambele camere pe o majoritate, d'eca va present'a camerei proiecte, cari se voru abate numai cu-o litera de catechismulu memoratu alu individualisarei. Este claru inse, ca aceste proiecte voru trebui se contiena multu mai multu, decãtu cuprinde in sine acelu catechismu, chiaru si atunci, d'eca concessiunile dobãndite de d. Boerescu la marile poteri ar' fi cãtu de mari."

„Se intielege ca toti se intrãba de pe acuma, ca ce se va intemplantu in casu, candu proiectele guvernulu ar' fi respinse de cãtra Camerele de reviziune? Parerile sunt in privintia acest'a diferite in cercurile competente. Pre candu unii credu ca singur'a mantuire va fi pentru acelu casu disolvarea camerelor si convocarea unei noue constituante, care prin pressiunea administrativa, ce se põte usioru face, põte se fia compusa din elemente mai puçinu opozitionale, ceilalti tienu o disolvare a Camerelor sub impregiarile actuale de experimentulu celu mai periculosu si sunt decisi a se supune votulu Camerelor presente, esa cumu va esi, si a astept'a apoi se veda ce voru face marile poteri. Sunt inse aci si multi õmeni intiepleti, cari isi dicu, ca Europ'a nu va concede niciodata, ca acolo, unde chiaru Russi'a victoriõsa a trebuitu se se supuna, Romani'a se se opuna vointiei supreme a Europei, a careia ecilibru in Orientu este basatu pe tractatulu dela Berlin s. c. l."

„Italicae Res.“

Numele Haymerle figurãza de unu timpu incõce in colõnele tuturoru diureloru europene, d'er' nu atãtu din cauza, ca ambasadorulu austriacu dela Rom'a baronu Haymerle este desemnatu de sucesoru alu comitelui Andrassy, cãtu mai vãrtosu pentru o scriere ce a publicat'o de curãndu fratele seu colonelu de Haymerle, care a fostu atasiatu militariu la ambasada austro-ungara in Rom'a. in „Oesterr. Militãr-Zeitschrift“ sub titlulu „Italicae Res“. Acest'a scriere, in care colonelulu austriacu respinge categoricu pretensiunile, ce le face Itali'a asupra Trientulu si Triestulu, a produsu cu deosebire la Italiani mare sensatiune, deoarece ei tocmai dela colonelulu de Haymerle nu s'au asteptatu, ca sei critice in modu atãtu de necrutatoriu si fiindu-cã scrierea lui, fiindu publicata intr'o fõia oficiala a ministeriulu de resbelu, põrta si unu caracteru oficialu. Colonelulu de Haymerle a spusu Italianiloru multe adevãruri, põte ca in unele a esageratu, d'er' ori-cumu critic'a s'a a trebuitu se faca o impresiune fõrte rea la Rom'a.

La inceputulu scrierei sale colonelulu resfrange mai antaiu argumentele celor dela „Italia irredenta“. Elu descrie starea militara si politica a Italiei; esaminãza, ca õre ce dreptu isi põte luã Itali'a din propri'a s'a fortia, candu pare ca astept'a se sosãca momentulu, in care se se incaiere din nou cu Austri'a. Lauda apoi caracterulu onoricu alu oficeriloru italiani, cari sunt platiti mai reu intre toti oficerii Europei, d'er' cari in consciint'a starei triste financiare a Italiei supõrta in tacere neajunsele salariulu celui micu. Recunõsce, ca principiulu din armat'a italiana, dupa care nici unu soldatu nu põte se capete concediu spre a se reintõrce in patri'a s'a, d'eca nu a invetiatu mai inainte in armata se scrie si se cetãsca, are o influentia binefacõtõre asupra redicarii culturii populare. Judecat'a ce si-o d'a asupra valõrei resboinice a armatei italiene este nimicõtõre. Si Itali'a s'a laudatu si se lauda cu-o lege pentru armarea generala, care stabileste pe harthia o armata colosala, care are se numere in timpu de resbelu nu mai puçinu de 1,507,000 õmeni. Colonelulu Haymerle constat'a inse, ca organizatiunea tactica a militiei teritoriale italiene, care are se numere 500,000 õmeni, inca nici nu e stabilita, ca numele militieniloru respectivi este introdusu in liste, d'er' ca nu se afla elementele, cari se põta fi intrebuintiate pentru formarea cadreloru de oficerii ai acestei militie. Chiaru si armatei active i lipsescu 750 oficerii, ear' armatei teritoriale (milizia mobile) 1500 oficerii. Retieau'a drumuriloru de feru ale Italiei este asiadiata fõrte neavorabilu pentru concentrarea de trupe, deoarece cele doue linii cari duc dela nordu la sudu sunt pe unele locuri atãtu de aprõpe de tiermulu marei, incãtu trenurile potu fi usioru bõmbardate de cãtra o flota straina. Desi budgetulu militariu contiene pe fiecare anu unu postu pentru cheltuieli estraordinare, ba in cursu de doi ani chiaru si unu hyper-estradinarium, fortaretiile in generalu se afla intr'o stare neindestulitõre, cele mai insemnate porturi inca nu sunt fortificate; flot'a se compune din nesce colossuri de corabii cuirassate, despre a carora practicabilitate trebuie se dubiteze omulu façia de forti'a crescãnda a tunulu si façia de efectele torpedelor.

Dupa acest'a introducere, scrisa dealtmintrelea fara pasiune, descrie colonelulu Haymerle in parte a dou'a starea politica a Italiei, care apare intr'o lumina fõrte posomorita. Autorulu accentuãza, un'a dupa alt'a, lips'a de potere si de auctoritate a guverneloru italiene, schimbarea d'esa si compunerea nesistematica a majoritatiloru parlamentare, desbinarea ce esista intre provinciile singuraticale ale Italiei din afara unita, infricosiatele impositie, starea misera a tieranulu, pe care 'lu astept'a seracirea completa s, a. Provocãndu-se la situatiunea acest'a precaria militara si politica autorulu voiescu se dovedãsca barbatiloru de statulu italiani, unde i-ar' duce o politica ambitiõsa si neprecugetata. Col. de Haymerle iea in consideratiune chiaru si possibilitatile, cari ar' av'e locu, d'eca Germani'a prin cucerirea Tirolulu de nordu si Itali'a prin anecsiunea Tirolulu de sudu ar' deveni vecini si inimizii. Colonelulu finesce lucrarea s'a, dupa ce mai amenintia cu poterea armelor austriace, cu urmatõrele cuvinte energiõse:

„Cum disieiu, guvernulu si poporatiunea din Austro-Ungari'a dorescu a stã in amicitia durabila cu Itali'a. Noi ceremu inse reciprocitate deplina, prin urmare un'a mai sincera decãtu este acea amicitia, care are se tiena numai, pe cãtu timpu pe noi (austriacii) nu ne va amenintia nici o in-

curcatura, s'eu care cere ca unu bunu serviciu amicalu cederea unei parti din teritoriulu nostru, s'eu, ca cere chiaru acuma o asemenea cessione, ca recompensa pentru spriginulu ei viitoriu. Imperati'a austriaca põte se pãrda intr'unu resbelu nefericitu o provincia, — speramu firmu, ca brav'a ei armata o va scuti de acest'a; niciodata inse ea nu va renuntia de buna voie la unu teritoriu, pe care istori'a s'a gloriõsa de multe sute de ani l'a datu, ca mostenire nealienabile."

Se intielege ca brosiur'a colonelulu Haymerle a trebuitu se produca mare sensatiune si multu sange reu in Itali'a. Diurele italiene nu considerã acest'a brosiura ca o aperare, ci mai multu ca o amenintare din partea austriaca. „Asertiunile colonelulu de Haymerle — scrie „Riforma“ lui Crispi — sunt espressionea unoru noue intentiuni ale guvernulu austro-ungaru in privintia nõstra. Desi eram de multu a'armati prin noua politica inaugurata la Vien'a si prin schimbarea ministriloru, totusiu nu credeamu ca ingrijirile nõstre voru capet'a atãtu de iute unu comentariu facticu. Totdeuna amu disu, ca sustinerea unor relatiuni intime intre Itali'a si Austro-Ungari'a este in interessulu ambelor state. Itali'a n'a facutu niciodata nimicu spre ale rupe, dincontra chiaru cu pagub'a interesselor sale si-a plecatu capulu inaintea actiunei de invasiune in Orientu. Se pare inse ca imperati'a austriaca e satula din parte de aceste bune relatiuni. Avuramu d'er' dreptate candu diceamu inainte cu cãteva dile: Trebuie se ne preparamu!“ si astadi repetim acestu cuventu."

Un'a se põte constat'a cu siguritate, ca adeca d'eca relatiunile dintre Austro-Ungari'a si Itali'a n'au fostu destulu de bune si intime mai inainte, brosiur'a colonelulu Haymerle a facutu se devina si mai puçinu satisfacõtõre, cãci ea a turnatu numai oleiu pe focu si a atitiatu si mai multu pe õmenii Italiei „irredenta."

Circular'a ministrulu de instructiune romanu.

D. N. Cretulescu ministru alu cultelor si instructiunei publice, a adresatu membriloru invetiamentulu publicu primaru, urbanu si ruralu de ambele secse o circulara, care contiene invetiaturile cele mai frumõse si pe care o recomandam atentiei tuturoru celor ce iubescu cultur'a poporulu. Ea suna dupa „Monitoriu“ asia:

Domniloru institutori si invetiatori,
Dõmneloru institutõre si invetiãtõre.

In ajunulu deschiderii anulu scolaru 1879 — 1880, credu de datori'a mea a ve intretien'e aci asupra misiunei ve este incredintiata d-võstra in insemnamentulu generalu din tiera.

Instructiunea fiindu bas'a adeveratei civilizatiuni, gradulu de cultura alu unei natii, in secolulu nostru, arata locul ce trebuie se 'lu ocupe ea in concertulu celorlalte natii.

Natiunea, care prin silintiele ce 'si va depune, va av'e scoli mai bune, va fi tot-d'auna in fruntea tutoru celorlalte.

Noi, asta-di mai multu de cãtu ori candu, prin noua positiune ce cu ajutorulu providentiei ne amu creatu, avem sacr'a si imperiõsa datoria de a prepara celu puçinu generatiile viitõre, ast-felu cum se põta prob'a ca Romanulu este demnu de a ocup'a si pe teremulu culturii acelasu locu ce a probatu, ca scie se ocupe si pe campulu luptei.

Cã statulu romanu se merite numirea de farulu orientulu Europei, la care, cu dreptu cuventu, a aspiratu tot-d'auna, este de datori'a nõstra a tuturoru se ne silimu, se intemeiamu pe de o parte instructiunea publica, ardican'd'o la inãltimea la care trebuie se fia in reportu cu sacrificiile ce face tier'a pentru d'ensa, ear' pe de alta parte s'o respandim p'ena in cele mai departate unghiuri ale tieriei.

Patrundiendu-ve, d-loru institutori si d-nelor invetiãtõre de marele adevãru, ca scõlele cele bune le facu invetiãtorii cei buni, speru ca ve veti pune tõe puterile, spre a indeplini cu santientia misiunea ce ve este incredintiata.

Inalt'a si nobil'a profesiune ce ati imbratisiatu trebuie se ve comande de a ve privi nu cã nisce simpli functionari, cari muncescu numai spre a capat'a o l'efa, ci cã nisce adevãrati apostoli ai civilizatiunei, cari tienu in man'a loru crecerea si directiunea generatiuniloru viitõre, crescere si directiune, de la care depinde nu numai sõrtea acestei generatiuni, d'er' a tierii intregi.

Domniloru-võstre ve este datu a desvolt'a in omu si a dirige facultatile cu cari l'a dotatu providentia, corectandu chiaru defectuositatele naturei. D-võstra sunteti respõnditori mai multu de cãtu chiaru parintii, de calea gresita ce ar' apucã vre-unulu dintre copii, a caroru instructiune si

ducătine ve este incredintiată, pentru că unii din parinti, din lipsa de cultura, pot face greseli în privința creșterii copiilor lor, greseli cari mai târziu produc cele mai rele consecințe: DD-văstre înse, că oameni luminați, acele greseli nu ve sunt permise.

Recunosc cătu de grea este misiunea d-v. în societate: cu cătu înse ea prezintă mai multe greutăți, cu cătu d-văstră, însufletit de acelu focu sacru, ce totu omulu trebuie să aibă în îndeplinirea misiunii sale, sunteți obligați să depuneți toate puterile spre a învinge acele greutăți și a dobândi rezultatele ce societatea așteaptă de la d-văstră. Ast-felul numai veti avé o adevărată respalță în stim'a concetățianilor d-văstre, în respectulu și nuoilor generațiuni și noiei societăți ce creati.

Spre a îndeplini înse cu unu succesu realu acésta sara datorie, nu trebuie se considerati scól'a primara, care este scól'a poporului, că unu simplu localu, unde vinu copii se învete numai se citésca, se scrie și se socotésca, ci trebuie se cautati a desvólta într'ensii facultățile lor intelectuale, precumu și simțiementele acelea, care singure forméza unu omu de bine în societate și unu cetățianu folositoru patrii lui.

Deca cu începerea acestui anu scolicu, candu credu datori'a mea a aminti întregulu corpul invetiatu, strict'a și consecințios'a îndeplinire a datoriei sale, 'mi îndreptezu mai cu deosebire tota atentiunea asupra d-văstră, o facu pentru că scól'a primara este nu numai bas'a ori-carui investimentu, dér' că, luandu pe copilu din cea mai frageda a lui tineretia, forméza moravurile unui poporu.

Instrucțiunile ce ve dau prin present'a circulara, sunt în acestu timp și consilii ce ve dau că Romanu, care nu dorosce de cătu progresulu și fericirea țierei sale.

Vocațiunea este cea d'anteiu calitate ce pete face din cine-va unu bunu institutoru, dér', prin buna-vointia, simțința și studiu, ea pôte fi suplinită. Nu uitati, că omulu este datu se studieze și se se perfecționeze cătu traiesce; ast-felul tot-d'auna are a profitá fâra a perde vre-odata ceva. Studiați dér' necentenitu și cautati a învinge prejudiciile provocate de rutina, ce pôte s'a înradacinatu în vre unulu din d-văstră, fia chiaru și fâra voia s'a.

Nu pasiti mai alesu pragulu scól'e și p'na ce nu veti fi preparatu și ordinatulu bine ce aveti a predá copiiloru.

Predati totu ce ve este prescriu prin programa într'u modu sistematicu, espuneti toate cunoscințele ce sunteți obligați a transmite copiiloru dupa o ordine, care se'i faca înțelege intim'a legatura ce exista între ele, pentru că înțelege diferitele grade, prin care a trebuitu se tréca, spre a ajunge dela unu principiu la unu altu principiu și dela o cunoscinția la alta cunoscinția. Nu neglijați nimicu din ceea ce pôte face clara materi'a ce tractati cu scolarii, și în-văsa câte ori aveti ocașiune, trebuie a face aplicarea obiectulu ce se preda la o problema séu la o cestiune, care și se pôte înfașisá în cursulu obicinuitu alu vietiei.

Serviti-ve totdeuna de o limba curatu romanésca și de unu stilu corect.

Fiti bun și blandi cu copiii, pentru că numai astfel veti dobândi afecțiunea lor, și prin aceste mijloce veti pôte reusi în misiunea ce ve este impusa; astfelu încrederea, supunerea, simțința, care este condițiune esențiala a progresulu ve voru fi asigurate.

Cautati a avé destula taria de caracteru, căci ve este indispensabila spre a impune respectu copiiloru.

Regularitatea, esactitatea, cu care trebuie se ve îndeplini datoriile, în timpul prescriu și conformu regulăminteloru, forméza înca un'a din condițiunile ce trebuie se ve caracterise, și care ve este absolutu necesara atâtu d-v. pentru bun'a întrebuințare a timpulu, cătu și scolariloru pentru a le dá bune exemple, și a le întipari nisce deprinderi ce le voru fi de cea mai mare utilitate în totu cursulu vietii lor.

Intieptiunea precepteloru, pe cari copii nu sunt în stare a le aprecia, nu influințieza atâtu asupra lor, cătu influințieza realitatea esempleroru. Cautati dér' înca odata a dá d-văstră cei d'antai probe de curățian'a moravurilor și esemple de pietatea creștină.

Modestia, simplitatea vestmânteloru, cu care ve prezentați înaintea eleviloru, politeti'a, prudenti'a, desinteresarea omnia de studiu și abținerea de a frecuentá locuri de petrecere, care, prin natur'a lor, sunt cu totulu incompatibile cu demnitatea misiunii de educatori publici, trebuie se fia în d-văstră de conduita.

Amintiți-ve în totdeuna, că ori-ce parinte de familia provine dela celu insarcinatu cu instrucțiunea și educațiunea copiiloru sei, se fia unu modelu perfectu pentru ei, și omnia se pôte recunósce într'insulu demnitatea funcțiunei și îndeplinése.

Nu credu de prisosu cu acésta ocașine a ve atrage atențiunea, d-loru institutori și d-loru institutore, și asupra obligățiunei ce este impusa de lege parintiloru tutoriloru etc., și a 'i trimite copii la scól'a, și pentru a nu fi e a

intrebuinție adesea mijlocele dictate de lege în contra celor ce nu 'si îndeplinescu acésta datoria, precumu și pentru a ajunge scopulu într'unu modu lesniciosu și siguru, puneti ve toate puterile, serviti-ve de elocinția d-v., spre a face pe parinti, tutori etc., se înțelegă, că munc'a omulu este cu atâtu mai productiva, cu cătu înțeleginți'a s'a este mai cultivata, pe candu munc'a acelu ignorantu remane aprópe zadarnica.

Faceti-le în fine tabloulu omulu cu înțeleginți'a cultivata și comparați-le cu alu celu incultu séu neinvetiatu. Convingeti-i, că fericirea, prosperitatea omulu sta nmai în instrucțiune și moralitate. Prin aceste adevăruri ce veti cauta se le însufletiti, precumu și prin întieptiunea și moralitatea conduitei d-văstră, prin care ve veti atrage stim'a și încrederea concetățianilor d-v., fiti siguri, că ve voru trimite copii lor la scól'a.

Terminandu, ve reamintescu, d-loru institutori și d-loru institutore, că nu este inamicu mai de temutu pentru o natiune, de cătu ignorantu a poporulu, și d-v. ve este datu a o înlatura.

Din parte'mi cătu voiu avé onórea de a me bucura de încrederea A. S. S. Domnitorulu, prea iubitului nostru suveranu, precumu și de a țierei, fti siguru, că scól'a va fi cea mai mare preocupatiune a mea; că voiu face totu ce 'mi stá prin potința pentru incurajarea adevăratulu meritu și a capacității unite cu moralitatea: voiu fi înse fâra pregetu, spre a isbi nepasarea în îndeplinirea datoriiloru și viciulu, ori unde 'lu voiu afla. Cătu despre respunderea și desvóltaarea instrucțiunei, în ceea ce me privește pe mine, că ministru nu voi neglije nimicu spre a dobândi dela reprezentatiunea nationala fondurile necesare; căci nu pôte se fia unu banu mai bine cheltuitu de cătu ce se dá pentru instrucțiunea poporulu.

Adresandu-ve totdeodata cu acésta ocașiune caldúroșele mele salutari, ve urezu, că successulu celu mai stralucitu se încoroneze ostenelele d-văstre.

Ministru, **N. Crețulescu,**

Nro. 9117.

1879, Augustu 14.

Unu diamantu în nesipu.

Conversațiune estetica-critica asupra producteloru unui june poetu romanu.*)

I. Cine n'a cetitu vreodata, ori n'a auditu macaru, despre fabuloșele colonie de aur și diamante din Californi'a, cumu și despre calea din Americ'a-de-médiadi, situate cătra Capulu-bunei-speranțe? Faim'a lor suná dintru începutu că minunile palatieriloru și avutiiloru din orientulu orientale „O miia si un'a de nopti.“ Pareá necredibile. Desi atari avutii immense ale naturii gadalia sentimentile, incantá urechile, sternieá poft'a de averi, și casiuná visuri de Nabobi multor'a din lumea nóstra atâtu de materiale, potere-amu dice, prea de totu materiale: totusi dintru antaiu totu lucrulu le veniea de necredintu omeniloru.

Si cu toate acestea ele aieva au existatu și exista. Acele fabuloșe mine de aur și colonie de diamante sunt adu realitate. Mam'a natura creatória produse și depuse în sinulu seu pre sém'a fiiloru pământulu felu de felu de avutii și pretiosetati, cari adese remanu ascunse tempuri îndelungi, sute și miie de ani, ba unele dóra chiaru pentru totdeun'a. Se poftescu scrutări și cautări, impregiurări mai ferici, aórea unu incidentu norocosu, pentru că ele se se descópera și se ajunga a fi folositorie ómenimei.

Nu numai înse cu donurile materiali ale naturii stá lucrulu asiá, ci și cu cele spirituali. Câte mari talente feresci, că totu atâte diamante nestimate, nu lea îngropatu sórtea lor vitrega sub imal'a ignoranției și neculturei! Într'adeveru din acestu punctu de vedere 'ti-vine se dai dreptu celoru ce tienu, că unu destinu fatalu direge toate în lume.

Se nu ni se obiecte, că talentele mari, genii mari 'si frangu ele înseși și ei însisi calea gloriei, a gloriei de a fi luminatu că nesce meteori celu puțin pre unu momentu, ómenimei preste totu și popóra-loru în parte, cărările de percursu prin labirintulu vietiei. Asertulu acest'a e adevăratu și nu prea. Geniele, talentele, mintile mari înca fura și sunt ajutate, trebuie se fia ajutate de ómeni și impregiurări, spre a nu remané sterpe, neproductive și asiadiciéndu înmormentate de vie. De aceea ne mai place cealalta acsioma, adevărita prin istori'a seclorulu, dupa carea tempurile 'si produc ómenii lor, barbatii lor.

II. Toate acestea cadre se nimerescu și la starea trecuta a natiunei romane, și multu puțin chiaru și la cea presenta.

Câte sute și miie de talente eminenti, nascute în sinulu poporulu nostru, cari pôte aru fi stralucitu cu lumina neperitoria pre orizontele romanimei și ómenimei, se înmormentara sub greutatea nefericiriloru și desastreloru lui milenarie!

*) Disertatiunea presenta fuse destinata a se prelege la adunarea gen. a „Asociatiunei romane transilv.“, ținuta în Siedisórla; dera pusa pe posta în 2 Augustu n., ajunge din Clusiu la loculul destinațiunei sale — lucrul p'aci necredibile! — abia a patr'a di.

Căti se molipsira, înglodara și perdura pentru totdeun'a și dorere se molipsescu, îngloda și pierdu, între cercustările nefavorabili și asta-di din diamanti acestei adevărate colonie de diamanti spirituali!

Nu esageramu. Nu suntemu sedusi de amóre esaltata cătra natiunea, de care a ne ținé ne simțim fericiti. Dera nici n'avemu trebuința de esagerări și esaltari. Insi-si strainii nepartiali sunt de acordu într'u aprétiuni și recunósce escelentile calități spirituali, intelectuali și ale animei, cu cari Romanulu e dotatu în parte de la natura, și cari în parte le are, credemu, că ereditate avitica din cultur'a strabuniloru. Dá; pentru că însusirile nobili de rasa și cultura, dupa legile generali ale firei, înca se erediescu, pentru că „sangele neciodata nu se face apa.“ Într'acei multi straini se audimu numai pe unicul Hoffmann, geografu germanu, celu ce înainte de acésta mai cu unu jumetate de seclu scriea despre noi acestea*):

„Din poporulu romanescu se desvólta capete, cari sunt clasice și ar' poté fi de poeti și sculptori întrebuințate, că modele; capete, cari și în interiorulu lor ascundu aceea, ce aréta exteriorulu; pentru că cuprindere mai rapede, mintea mai deschisa, judecata mai agera împreunata cu îndemnatatea în portare, decumu aréta uneori chiaru și Romanulu celu mai de josu, nu se afla nicairi. Acestu poporu, odata întrunitu și aventatu la civilisatiunea cea mai înalta, ar' fi aptu de a stá în fruntea culturi spirituale a ómenimei. Si spre a implé mesur'a, chiaru și limb'a lui e atâtu de sonóra și bogata, încátu ea desclintu ar' conveni poporulu celu mai cultu de pre pamentu,“

Eca, cumu ne judeca, între mai multi alții unu strainu dreptu și nepartinitoriu!

III. Fia-ne permis a aretá în scurte liniamente și a presentá onoratulu publicu romanu unu atare diamantu din sinulu nostru. Estu diamantu, dupa modestane parere, n'as-tépta decátu a fi redicatu din nesipu și de a fi ajutoratu spre a se poté polei, pentru că densusu se stralucésca odata că luminele unui briliantu din cele mai pretioșe pre ceriulu literaturii nóstre poetice.

Junelui nostru adeptu alu Museloru acestea înca pre timpul studiiloru lui gimnasiali 'i dederu sarutarea lor. De atunci și p'na astadi lir'a lui în decursu de preste patru ani suna neincetatu, córdele-i doiosu vibratórie scotiendu sunete din cele mai intime, delicate și armonioșe.

Cântecele lui cele mai multe, că se nu dicemu mai câte toate, atesta apriatu, că cantaretiulu e unu depusetariu fidelu alu ideiloru eterne, alu tesaurulu celu mai pretiosu ce ómenimea posiede și carele stá în ideele bunului, adevăratulu, frumosulu; atesta, că în peptulu lui locuiesce unu sufletu frumosu generosu, nobiliminte semitoriulu; atesta, că anim'a lui e aprinsa de foculu unei amóri eterne, cu care îmbrăcisieza asiadiciéndu întregu universulu, și în foculu carei amóre semte și resemte caldurosu, mai ferbinte stările impregiuru ale acestei lumi și ale vietiei ómenesci, și acestu simțiementu alu seu prin mediulocu poesiei, prin graiu, 'lu scie și reproduce înmediatu. Scurtu: în junele nostru avemu de a face cu unu adevăratu talentu poeticu.

Nu avemu de cugetu a face cu acésta ocașiune critica în tota form'a s'a asupra poesieloru poetulu nostru; una atare nici că ne ar' fi în potința de astadata. Destulu de numeroșele lui poesie nu sunt înca adunate; nestau înainte-ne abia vre patrudieci cindicieci din ele, respite prin foile literarie-beletristice „Famili'a“, „Amiculu familiei“, „Predicatoriulu saténulu romanu“, „Fóiele saténulu romanu“ și „Siedietórea“. Dér' câteva scurte reflecțiuni atâtu asupra unoru adevărate frumusetie cătu și asupra cătorva defecte ale lor înca voru fi, speramu, de órecare interesse și folosu pentru ascultatoriulu au cetitoriulu întocmai, că și pentru auctoriulu. Estu modu, dupa acsiom'a „miscere utile dulci“, speramu a delectá și instruí totodata.

Incepemu cu partea buna, cu laturea luminoșă și incantatória a poemeloru din vorba.

IV. Cine din noi nu s'a simțitu în primavér'a vietiei sale macaru câte pe o clipita dóue aprinsu de sacrulu focu alu poesiei? Juneti'a este etatea poesiei. Fantasia vivace, iubire fierbinte, însufletire rapede: éca ce o caracterisa. Si din fantasia, iubire, însufletire procede poesi'a, că ori-care creatiune. Insasi natur'a neanimata, candu sosese suav'a primavéra cu cantaretiile paduriloru, cu florile campiloru, cu sórele dulce de Maiu, pare, că iubese, pare însufletita, și provóca a iubi și a ne însufletiti.

Ce mirare deci, déca o buna parte din productele geniulu tinerulu nostru poetu apartieniu lirice de amóre! Pre langa acestea dinsulu ne mai inavuti literatur'a poetica cu câteva balade, poporali și de arte, ode și imnuri, mai multe piese gnomice și satirice, unele elegie, cumu și cu nescari traduceru cătu se pôte de bine nimerite diu Horatin și Sofocle.

*) Wilh. Hoffmann Beschreibung der Erde, Stuttgart 1839; pag. 3074; cfr. „Neue illustr. Zeitung“, 1876 Nr. 23.

*) Góthe, tractandu de obiectele canteceiloru, nu se indoiesce a enunția:

Liebe sei vor allen Dingen
Unser Thema, wenn wir singen.

Si cá se vorbim mai antai si antái de poesie mée-lice din cestiune, unele din ele nu numai ne incanta, ci ne surprindu chiaru. Intr'atát'a ele ne descoperu o subiectivitate extraordinaria, generósa, potente si adéncă, in semtiu si passiune, unu sufletu nobile, inaltu si petrunderiu din partea poetului; ceea ce face lirica adeverata!

Asiá este. Pentru cá dis'a lui Góthe, cá „cuprinsulu séu contienutulu poeticu e cuprinsulu vietiei proprie“ (poetischer Gehalt ist Gehalt des eigenen Lebens)¹⁾, e drepta despre ori-ce soiu de poesia, mai alesu inse, despre poesi'a lirica. Liric'a frumósa presupune frumosulu in peptulu poetului, in peptulu nostru propriu. Dramatic'a si epic'a sunt mai multu obiective; in lirica inse poetulu esprime sentiementele, dorintiele, patimele sale proprie. Si chiaru candu iea de obiectu poemei sale patime, doruri, doreri, aspiratiuni si lucrári straine, acestea inca le tractéza din punctulu subiectivitátei sale, cantandu semtirile, ce acele lucruri straine desceptara si asiá-dicédu aprinsera in peptulu seu. „De aceea cu dreptu cuventu pretinde omulu dela poetu — dice Schiller,²⁾ — cá acest'a in privinti'a in-tiesuale si morale se sté pe unu gradu cu dinsulu, fiindu cá dinsulu nici in óre de placere nu vré se se degrade, se cada mai josu de sine. Dreptu ce nu e de ajunsu a desemná cu colori potentiate cutare sentiementu, ci trebuie se sentimu potentiatu si inaltu; insufletirea singura nu e de ajunsu, ci se recere insufletirea unui spiritu. Totu, ce poetulu ne póte dá, este individualitatea s'a; deci acést'a trebuie se fia démna de a fi espusa, esibita inaintéa lume presentí si venitórie.“

Destulu inse cu espunerile teoretice.

V. Se ilustrámu acumu teoremele si se le adeverim celu puçinu cu dóue bucati lirice de ale poetului, pe cari ar' fi pecatu a nu le citá intregi. Un'a intitulata „La ea“ suna :

Copila gratiósă, crinu dalbu, incantatoru !
Cum ai potutu in sinu-mi s'aprinde atát'a doru ?
In lumea, unde ceriulu se infloresci te-a pusu,
De unde-atata farmecu cu tine ai adusu ?
De unde-atate gratii si insusiri divine,
La cari anim'a, mintea, silita-i se se 'nchine ? . . .
De-acum numai de tine suná-va a mea lira ;
Cá dulcea ta fiantia nimicu nu me inspira !

Imaginea-ti ceréscă cu dragu eu o-asíu descrie
Cá lumea s'o cunósca si-admire in vecie . . .
Aflá-voiu inse 'n lume colori asié maretie
Cum cere desemnarea divinei tale feçie ?
Cu ce se te asémanu in canturile mele ?
Cu bland'a aurora ? cu-a luncei viorele ?
Cu sórele de aur ? cu-a noptii stelisióre ?
Cu angerii din stele ? cu dinele din sóre ?

Cu-aceste inse, draga, tu n'ai asemanare :
Cá farmeculu aurorii frumseti'a-ti e mai mare,
Si multu esti mai modesta decâtu o viorea,
Mai blanda cá unu angeru, mai dalba ca o stea,
Mai juna, mai placuta, cá dinele din raiu,
Mai dulce si mai buna, cá sórele de Maiu ;
Cá-ci in aceste tóte indar' eu am cercatu
Se afiu paradisulu, ce 'n ochi-ti am afflatu ! . . .

Stam tristu, fara sperantia, cu sinu 'n amortire,
Ne-avendu in ast'a lume vre-unu doru séu fericire . . .
Dér' tu animei mele ucise de tristétia
Cu dulcea ta zimbire i-ai datu o nóua viétia.
In sinu-mi erá nópte . . . Dér' nópte tu ai stinsu,
Si sórele sperantiei pe ceriu-mi ai aprinsu ;
Si p'a vietii-mi lunca desiérta, 'ntristatóre,
Facut'ai se resara mii flori incantatóre.

Cu ce der' — blanda radia cadínta dintre stele ! —
Cu ce se te asémanu in canturile mele ? . . .
O ! dulcea ta fiantia privi, numai, o sciu,
Si adorá din sufletu, dér' nu potu s'o descriu ! . . .
Mai scumpa mi-pari tu mie, cá totu ce-i pretiosu,
Mai buna, mai frumósa, cá totu ce-i bunu, frumosu ;
Fiantia se te 'ntréca nu-i nici in Eliseu,
Si 'n lume n'ai altu sémanu, decâtu pe Dumnedieu !“

Cealalta anacreontica si cu inscriptiunea „Copila si florile“, e conceputa estu modu :

Intre flori in gradinióra
Stá copil'a suspinandu . . .
„Ce plangi, draga sorióra ?
I sioptescu florile blandu.

„Mai de multu zimbíndu voiósă,
Cá si-o stea, la noi cautai,
Si vedíndu-ne setósă :
Pe tóte ne adapai . . .

„Adi noi inse gelea-ti mare
Vremu indar' s'o alungámu :
Tu te usci de intristare,
Noi de sete ne uscámu . . .“

— „Mici sorori ! odinora
Suríndu la voi priviam :

Cáci in ori ce florióra
Unu raiu linu atunci zariam.

„Dér' adi nu me 'ncanta 'n viétia
Decatu unu scumpu „trandafir“
Ce-i departe, si-acui façia
Numa 'n visu potu s'o admiru.

„V'adapám odinóra,
Dalbe flori cu scumpu mirosu :
Si de ap'a din isvora
Inflóriati multu mai frumosu.

„Adi n'adapu flori, numai dóue,
Ce pe façia-mi inflorescu . . .
Le totu udu din ochi cu róua :
Totusiu pieru, se vescediescu.

Candu audi in ultim'a piesa atáta naturalitate idilica, atáta sentiementu doiosu, atáta fragedime, ti-pare cá audi cunoscut'a anacreontica „Lamento amoroso“ de Vittorelli. Éra incátu pentru pies'a citata la locul primu ? Lasámu se judece onoratii lectori profundetatea si puternicia sentiementului, sborulu imaginatiunei, colorile variaté si liricucutatea aie imaginiloru poetice, si unetatea cugetului, de care e portata intrég'a poema, cari tóte facu, cá omulu se nu se sature a o cití si rescití.

(Va urmá.)

Diverse.

(Inscrierea la gimnasiu, scól'a comerciala si reala romana din Brasiovu) se póte face in 30, 31 Augustu 1 si 2 Septembrie st. v. la órele 9—12 a. m. Acést'a se aduce la cunoscentia publica cu acea observare, cá dela 3 Septembrie se voru inscrie numai acei elevi, cari voru poté justificá intardiarea prin motive demne de a se luá in considerare. — Directiunea gimnasiului, a scólei comerciale si reale romane din Brasiovu.

(Societatea fondului pentru infiantia a unei scóle romane de fetitiei in Clusiu) 'si va tiené adunarea s'a gen. anuale la 14 Septembrie n. dupa amédia iu localulu casinei romane din Clusiu, la care sunt cu tóta onórea invitati toti amicii progresului nationalu romanu. Clusiu, 29 Augustu n. 1879.

Alesandru Lazaru, presied. Dr. Gregoriu Silasí, not.

(Societatea romana de lectura din Clusiu) 'si-va tiené adunarea s'a generala anuala la 14 Septembrie n. dupa prandiu in localulu seu (casele parochiali gr. cat.), la care sunt cu onóre invitati toti partinitorii progresului nationalu rom. Clusiu, 29 Augustu n. 1879.

Victoriu Piposiu, presied. Basiliu S. Podóba, notariu.

(Dela manevre) din Transilvani'a relatéza „T. R.“: Joi in 28 Augustu n. a avutu locu „batali'a“ intre corpulu de sudu si celu de nordu. Corpurile armate s'au intalnit intre Sighisiór'a si M. Osiorheiu la Hetiur si Ciemandru (departe cam de 1 óra dincolo de Sighisióra). „Batali'a“ fú condusa de comandantulu generalu L. M. C. de Bauer. Regimentulu Nr. 2 (imp. Alexandru), escadróne din reg. 2 de husari si artilerie au fostu in completa actiune la Hetiur. Contrarii ocupara inaltimile dela Ciemandru, de unde impuscau asupr'a trupeloru dela Hetiur. A. S'a imp. Maresialulu archiduce Albrecht s'a postatu cu statulu seu maiuru pe inaltimile dela Hetiur, de unde priviea spectacululu resboinicu. Cine au fostu invinsii si cine au fostu invingétorii, nu ni s'a raportatu. Poftimu inse, cá si unii si altii se se întórca sanetosi la garnisónele lor. Regimentulu Nr. 50 (Baden) va face de aci inainte garnisón'a din Alb'a Iuli'a.

(Alegerea de primariu in Sebesiu.) Aflamu cá alegerea d-lui avocatulu Dr. Stefanu Pacurariu a fostu aprobata de cátra ministeriulu de interne reg. ung., respingéndu-se cererea adunarei comitatense din Sibiiu, cá se se anuleze, alegerea d-lui Pacurariu din cauza cá densulu nu posede in Sebesiu dreptulu de alegere la diet'a ungara.

(Scóla normala din Berladu) dice „Romanulu“ sub conducerea demnului si neobositulu ei directoru d. I. Popescu, care se afla de Vineri in mijloculu nostru, a visitatu in timpulu cátu a statu aici totu ce e vrednicu de vedíutu. Mane dimineatia „scól'a calatóre“ va pléca in Dobrogea spre a cunósce si aceasta provincia a Romaniei si se va duce pëna la Costanti'a. Nu ne indoimu cá Dobrogenii voru face cea mai fratiésca primire acestoru apostoli ai luminarii poporului ro-

manu. D. Popescu, inainte de a parasi capitala a avutu fericita idee de a procurá publiculu buresceanu ocaziunea de a vedé si de a audi pe 80 de elevi ai sei. Ei au datu adeca o mica presintatiune cu cantece si jocuri nationale in calulu societatii „Concordia romana“, ale carei membri, d. C. Porumbaru, presiedintele societatii avutu buna-vointia ale pune la dispositiunea notabililoru din Berladu.

(Antichristulu prinsu.) In comitatele Temesiu si Torontalu petrecea unu siarlatu care se dá de unu facétoriu de minuni, poporulu numiea „antichristulu“. Éra unu june numai 16 ani din comitatulu Sirmiei, care vorbiea besce, romanesce si unguresce, dér' nu potea ceti nici scrie. Elu se incungiurá cu 12 diu si traiea pe contulu sateniloru. In Nagyfalu (tulu mare) avú 50 de schilodi in cautare. In aci ilu ajunse Nemesea. Notariulu Schäffer restá, cu tóte cá satenii ilu luasera in apărare, 'lu puse la umbra.

(Statistic'a Criminala.) In statistica criminala a Italiei pentru alu doilea trimestru 1879 gasimu in pasivulu provinciei Rom'a urmátore cifre: 36 omucide si 22 incercari de omucidu; 1 infanticidu si 1 incercare de infanticidu; 1 delictu de lovituri si raniri (dintre autorii delictor'a numai 16 n'au potutu fi inca arestati); atacuri cu man'a armata, pentru care s'au operat 41 arestari; 3 extorsioni; 4 sustractiuni; 5 furturi calificate si 328 furturi simple séu cu pestre; totalulu delicteloru in contra proprietatiloru represinta o valóre de 167.316 franci. „R.“

Insciintiare.

Fiindu-cá adunarea generala a Societátei pentru fondu de teatru romanu in anululu curente se va tiené aici in Blasiu la 14 Septembrie, subscrisulu comitetu arangiatoriu — iá libertate a invitá pre P. T. Domni, cari dorí a participá la acésta adunare, cá se se in-nueze pëna la 15 Septembrie, cá se se póta face dispositiunile necesarie pentru incuarterare.

Pentru comitetulu arangiatoriu:

Ludovicu Costu

Entreprise des pompes funebres

Institutulu pentru inmormentari

E. TUTSEK

Entreprise des pompes funebres

recomanda onoratului publicu assortimentulu seu bogatu de

cosciuguri de metalu

din primele fabrice ale Vienoi, precumu si de

cosciuguri de lemnu

de tóta cualitatea si depositulu seu de tóte articulele trebuincióse la inmormentare, cari se afla gat'a spre vendiare cu pretiuri moderate.

Totodata institutulu are onore a a-nuntiá, cá iea asupr'a-si si provederea completa cu tóte cele de lipsa si servesece promptu si realu.

In fine stá la dispositiunea onoratului publicu si propriulu caru funebru de gala alu institutului.

Localulu institutului se afla :

Strad'a Caldalariloru Nr. 484.

1—2

Entreprise des pompes funebres

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 2 Septembrie st. n. 1879.

5 ⁰ / ₀ Rent'a charthia (Metalliques)	66.45	Oblig. rurali ungare	87
5 ⁰ / ₀ Rent'a-argintu (impromutu nationalu)	68.10	„ „ Banat-Timis	85
Losurile din 1860	124 —	„ „ transilvane	85
Actiunile bancei nation	822. —	„ „ croato-slav	87
„ instit. de creditu	256.60	Argintulu in marfuri	—
Londr'a, 3 luni	117.75	Galbini imperatesci	5
		Napoleond'ori	9
		Marci 100 imp. germ.	57

Editoru : Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu : Dr. Aurel Muresianu

Tipograf'a : Ioane Gótt si fiu Henriu.

¹⁾ Góthe la Lemcke Populäre Aesthetik, art. Dichtkunst.

²⁾ Schiller Kritik über Bürger.